

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 502/2014-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. novembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti TATRAMAT, akciová spoločnosť, Hlavná 1416/28, Poprad, zastúpenej advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Podbrezovská 34, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 245/2008, za účasti Okresného súdu Poprad, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti TATRAMAT, akciová spoločnosť, na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 245/2008 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Poprad prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 245/2008 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Obchodnej spoločnosti TATRAMAT, akciová spoločnosť, priznáva finančné zadostučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Poprad povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Poprad je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti TATRAMAT, akciová spoločnosť, trovy konania v sume 511,34 € (slovom päťstojedenásť eur a tridsaťštyri centov) na účet advokátky JUDr. Eleny Ľalíkovej, Podbrezovská 34, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júna 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti TATRAMAT, akciová spoločnosť, Hlavná 1416/28, Poprad (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Podbrezovská 34, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 245/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti, ako i z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 9 C 245/2008 ústavný súd zistil, že sťažovateľka je v procesnom postavení žalovanej v 1. rade účastníčkou napadnutého konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Návrh na začatie konania bol okresnému súdu doručený 31. októbra 2008.

Sťažovateľka v sťažnosti poukazuje predovšetkým na neefektívnosť napadnutého konania, pričom v tejto súvislosti okrem iného uvádza: „*Ostatné pojednávanie z 5. mája 2014 bolo už po niekoľký krát odročené na neurčito z dôvodu, že uložil opätovne žalobcovi zmeniť návrh tak, aby bol podľa okresného súdu vykonateľný, a to v lehote do 5 dní. Hoci súdom určená lehota dávno uplynula, do dnešného dňa tak žalobca zrejme neurobil a vec sa v podstate nachádza v stave začatia konania i keď súdu nemožno vytknúť, že vo veci nepojednáva; na strane druhej však všetky doterajšie úkony nie sú efektívne, keď za dobu 6 rokov nedokázal primäť žalobcu o úpravu žalobného návrhu tak, aby mohol vo veci rozhodnúť...“*

Podľa názoru sťažovateľky „*doterajšie konanie, ktoré bez meritórneho právoplatného rozhodnutia trvá tak dlho - a zrejme ešte dlhšie potrvá pri využití opravných prostriedkov - je nezlučiteľné s imperatívom určeným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru“.*

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„*1. Základné právo TATRAMAT, a. s. Poprad na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 245/2008 porušené bolo.*

2. Okresnému súdu Poprad prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. TATRAMAT, a. s. priznáva finančné zadostučinenie v sume 5000 E, ktoré je OS Poprad povinný vyplatiť jej do 2 mesiacov.

4. TATRAMAT, a. s. priznáva náhradu trov konania v sume 340,88 E - odmena za dva úkony práv. pomoci po 134 + 2x8,04 RP = 284,08 + 56,80 DPH - ktoré je OS Poprad povinný zaplatiť na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Elene Lalíkovej, v lehote do 2 mesiacov od doručenia nálezu.“

Ešte pred predbežným prerokovaním sa po predchádzajúcej výzve ústavného súdu k sťažnosti vyjadril podpredseda okresného súdu v prípise sp. zn. Spr/255/2014 z 24. júla 2014, v ktorom okrem iného uviedol:

„Návrh na začatie konania v predmetnej veci bol doručený súdu dňa 31. 10. 2008. Návrh na začatie konania obsahoval aj návrh na vydanie predbežného opatrenia, o ktorom rozhodol súd uznesením zo dňa 24. 11. 2008. Zároveň súd ďalším uznesením zo dňa 12. 11. 2008 vyzval žalovaných v I. a II. rade, aby sa k veci písomne vyjadrili a poučil účastníkov konania o ich procesných právach a povinnostiach. Na základe podaného odvolania žalobcom proti uzneseniu, ktorým súd zamietol návrh na vydanie predbežného opatrenia bol spis dňa 16. 1. 2009 predložený Krajskému súdu v Prešove, ktorý uznesením zo dňa 29. 1. 2009 potvrdil napadnuté uznesenie. Spis bol vrátený Okresnému súdu Poprad dňa 5. 2. 2009.

Uznesením zo dňa 12. 2. 2009 súd konanie v časti tretieho výroku žaloby zastavil a rozhodol, že po právoplatnosti bude vec postúpená v tejto časti žalovanému v 2. rade na ďalšie konanie. Voči uvedenému uzneseniu podal žalobca v zákonnej lehote dňa 9. 3. 2009 odvolanie, na čo bol spis dňa 24. 3. 2009 predložený odvolaciemu súdu, ktorý uznesením zo dňa 30. 4. 2009, ktoré bolo tunajšiemu súdu doručené dňa 1. 6. 2009, potvrdil uznesenie súdu 1. stupňa.

Uznesením zo dňa 14. 9. 2009 bol žalobca vyzvaný na odstránenie vád druhej časti navrhovaného petitu žalobného návrhu s tým, že žalobca podal vyjadrenie dňa 2. 10. 2009 a zároveň dňa 8. 10. 2009 podal dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove, ktorým potvrdil Krajský súd rozhodnutie Okresného súdu Poprad zo dňa 12. 2. 2009 o zastavení konania v tretej časti navrhovaného výroku rozsudku. Dňa 23. 10. 2009 bol spis predložený Najvyššiemu súdu SR za účelom rozhodnutia o dovolaní žalobcu. Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 28. 5. 2010, odmietol dovolanie žalobcu. Spis bol vrátený tunajšiemu súdu dňa 6. 7. 2010.

Uznesením zo dňa 9. 7. 2010 súd zamietol návrh žalobcu na doplnenie uznesenia zo dňa 14. 9. 2009 a zároveň druhým výrokom uznesenia súd odmietol podanie žalobcu v druhej časti navrhovaného výroku žaloby.

Po podaní odvolania žalobcu bol spisový materiál dňa 4. 8. 2010 predložený Krajskému súdu v Prešove za účelom rozhodnutia o odvolaní žalobcu, ktorý uznesením zo dňa 29. 9. 2010, ktoré bolo tunajšiemu súdu doručené dňa 9. 11. 2010, zrušil uznesenie súdu I. stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Po vrátení spisu bolo uznesenie doručované účastníkom konania a nadobudlo právoplatnosť dňom 24. 11. 2010.

Podaním zo dňa 3. 12. 2010 žalobca navrhol zmenu žaloby. Uznesením zo dňa 10. 2. 2011 prvostupňový súd pripustil zmenu druhého výroku žaloby a zároveň pripustil rozšírenie žaloby o alternatívny petit. Po nadobudnutí právoplatnosti tohto uznesenia, bolo nariadené pojednávanie na deň 21. 3. 2011, ktoré bolo z dôvodu neprítomnosti všetkých účastníkov, t. j. aj sťažovateľky odročené na deň 28. 4. 2011, pričom sťažovateľka ani neospravedlnila svoju neúčasť na pojednávaní.

Na pojednávaní dňa 28. 4. 2011 došlo k úvodným prednesom účastníkov, resp. ich právnych zástupcov a k oboznámeniu s doteraz vykonaným dokazovaním s tým, že všetkým účastníkom vrátane sťažovateľa bolo uložené uznesením vyhláseným na tomto pojednávaní v lehote 30 dní predložiť súdu nimi uvádzané dôkazy.

Po doručení obsiahlej matérie listinných dôkazov (cca 340 strán), keď posledné dôkazy boli doručené v júli 2011 zákonný sudca referátom zo dňa 1. 8. 2011 nariadil doručiť podania účastníkov ostatným sporovým stranám, kde po tomto doručovaní podali obaja žalovaní vyjadrenie s tým, že vyjadrenie sťažovateľa bolo doručené tunajšiemu súdu dňa 2. 9. 2011.

Následne po preštudovaní predložených listinných dôkazov a vyjadrení zákonný sudca aj s prihliadnutím na celkový počet vecí vybavovaných v jeho súdnom oddelení dňa 24. 1. 2012 nariadil termín pojednávania na deň 27. 2. 2012, ktorého sa zúčastnili všetci účastníci, aj keď právna zástupkyňa sťažovateľa s omeškaním, pričom došlo k doplneniu dokazovania oboznámením sa jednak s obsiahlou materiálou spisu, prednesmi účastníkov, ich právnych zástupcov ako aj s výsluchom svedkyne, kde bolo uložené žalobcovi, aby podrobne špecifikoval svoje ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania s tým, že tieto návrhy budú doručené obom žalovaným na vyjadrenie.

Po doručení návrhov na doplnenie dokazovania súd nariadil dňa 8. 6. 2012 ďalšie pojednávanie na deň 9. 7. 2012, na ktoré bol zároveň predvolaný aj ďalší navrhovaný svedok.

Na pojednávaní konanom dňa 9. 7. 2012 navrhol žalobca doplnenie dokazovania výsluchom štatutárnych zástupcov žalobcu a členov predstavenstva žalovaného v 1. rade. Zároveň na tomto pojednávaní došlo k obsiahlym prednesom účastníkov ako aj k návrhu na doplnenie dokazovania pripojením správneho spisu žalovaného v 2. rade. Súd toto pojednávanie odročil na deň 1. 10. 2012 s tým, že zároveň predvolal svedkov a uložil žalovanému v 2. rade predložiť kompletnú fotokópiu správneho spisu, ktorý bol doručený súdu dňa 19. 9. 2012.

Na pojednávaní konanom dňa 1. 10. 2012 boli vypočutí štatutárni zástupcovia žalobcu a žalovaného v 1. rade, pričom súd poukazuje na to, že toto pojednávanie trvalo od 10:30 hod do 14:30 hod. Uznesením súd uložil právnym zástupcom žalobcu a žalovaného v 1. rade predložiť fotodokumentácie nimi uvádzaných dokumentov, pričom zároveň toto pojednávanie odročil na 26. 11. 2012. Po predložení týchto dokumentov boli tieto v jednom vyhotovení zaslané protistrane.

Na pojednávaní konanom dňa 26. 11. 2012 súd oboznámil účastníkov s rozsiahlym obsahom spisu od posledného pojednávania ako aj s doposiaľ vykonaným rozsiahlym dokazovaním, zároveň vypočul svedka, pričom zároveň toto pojednávanie odročil na neurčito z dôvodu, že právna zástupkyňa žalovaného v 1. rade nedodrжала sudcovskú lehotu a svoje písomné vyjadrenie doručila súdu krátko pred týmto pojednávaním, a preto sa s ním nemohol oboznámiť právny zástupca žalobcu, ktorý k nemu chcel zaujať písomné stanovisko. Zároveň bolo na tomto pojednávaní uložené žalovanému v 2. rade predložiť podrobné a chronologické stanovisko k oprave výmery parcely. Po doručení tohto stanoviska žalovaného v 2. rade dňa 10. 12. 2012 a stanoviska žalobcu dňa 27. 12. 2012 súd dňa 31. 1. 2013 nariadil pojednávanie na deň 25. 3. 2013 s tým, že zároveň doručoval tieto stanoviská spolu s pripojenými listinnými dôkazmi ostatným účastníkom.

Nakoľko právna zástupkyňa žalovaného v 1. rade aj napriek dostatku času doručila svoje vyjadrenie vo veci spolu s pripojenou rozsiahlou dokumentáciou cca 40 strán dňa 22. 3. 2013, keď už súd nemohol zabezpečiť pre krátkosť času doručenie tohto vyjadrenia

a dokumentácie žalobcovi, boli tieto predložené jeho právnomu zástupcovi krátkou cestou na pojednávaní dňa 25. 3. 2013, ku ktorým sa samozrejme tento nemohol pre krátkosť času, ako aj z dôvodu rozsiahlosti týchto písomných materiálov vyjadriť priamo na pojednávaní, preto po doplnení dokazovania prednesmi zástupcov účastníkov súd pojednávanie odročil na deň 3. 6. 2013.

Na pojednávaní konanom dňa 3. 6. 2013 došlo okrem iného k nepripusteniu ďalších návrhov žalobcu na doplnenie dokazovania formou znaleckého posudku, pričom zároveň súd nariadil účastníkmi navrhovanú ohliadku na mieste samom na deň 17. 9. 2013, ktorej sa zúčastnili právni zástupcovia žalobcu a žalovaného v 1. rade a konateľ žalovaného v 1. rade.

Následne dňa 28. 2. 2014 súd nariadil pojednávanie na deň 23. 4. 2014, ktorý termín pojednávania bol z dôvodu žiadosti právnej zástupkyne žalovaného v 1. rade zrušený, nakoľko táto už mala zaplatenú rodinnú dovolenku, pričom bol zároveň určený nový termín pojednávania na deň 5. 5. 2014, na ktorom predložil právny zástupca žalobcu znalecký posudok ako aj technickú správu spolu s geometrickými plánmi a vytyčovacím náčrtom. Zároveň právny zástupca žalobcu požiadal o poskytnutie sudcovskej lehoty, v ktorej chcel navrhnúť zmenu petitu žaloby.

Faxovým podaním doručeným tunajšiemu súdu 12. 5. 2012 požiadal žalobca o predĺženie tejto sudcovskej lehoty z dôvodu práceneschopnosti svojho právneho zástupcu. Následne podaním doručeným súdu dňa 19. 5. 2014 navrhol žalobca zmenu petitu žaloby a zároveň oznámil súdu, že si sám nechcel vyhotoviť znalecký posudok.

Výzvou zo dňa 20. 6. 2014 súd z dôvodu neurčitosti resp. nezrozumiteľnosti ostatnej zmeny petitu návrhu vyzval právneho zástupcu žalobcu, aby v lehote 15 dní oznámil, či navrhuje len opravu výmery parcely uvedenej v druhom petite návrhu, alebo okrem tejto opravy berie svoj návrh v časti prvého petitu a alternatívneho petitu k v poradí druhému petitu späť tak, že súd bude po oprave a čiastočnom zastavení konania konať len o petite návrhu uvedenom v jeho poslednom podaní.

Poverená zamestnankyňa právneho zástupcu žalobcu faxovým podaním zo dňa 4. 7. 2014, ktoré bolo písomne doplnené podaním zo dňa 9. 7. 2014 požiadala o poskytnutie dlhšej lehoty na vyjadrenie sa k výzve súdu z dôvodu, že v advokátskej kancelárii nie je

pre čerpanie dovolenky prítomný žiaden iný advokát s tým, že [REDAKOVANÉ] sa vráti z dovolenky dňa 10. 7. 2014.

Výzvou zo dňa 15. 7. 2014 bol právny zástupca žalobcu pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty určovaný na predloženie oznámenia v zmysle výzvy súdu, ktorá mu bola doručená dňa 25. 6. 2014 stým, že ak súdu neoznámí, či svojím ostatným podaním navrhuje len opravu výmery parcely uvedenej v druhom petite návrhu, alebo okrem tejto opravy berie svoj návrh v časti prvého petitu a alternatívneho petitu k v poradí druhému petitu späť, tak, že súd bude po oprave a čiastočnom zastavení konania konať len o petite návrhu uvedenom v jeho poslednom podaní, bude mu uložená poriadková pokuta.

Vzhľadom na vyššie uvedené máme za to, že Okresný súd Poprad vo veci koná bez prieťahov, pričom doterajšia dĺžka konania je ovplyvnená právnou a skutkovou zložitou veci a predovšetkým je potrebné poukázať na zložitost' objasňovania skutkového stavu veci, o čom svedčí aj množstvo predovšetkým listinných dôkazov, predkladaných účastníkmi konania, ale tiež ďalších dôkazov, ktoré boli vo veci vykonané. Vo veci bolo nariadených viacero pojednávaní, pričom iba dve z nich boli odročené bez prejednávania veci a to v prvom prípade z dôvodov na strane žalobcu a v druhom prípade na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky. Z dôvodu nedodržania sudcovskej lehoty právnou zástupkyňou sťažovateľky boli v konečnom dôsledku odročené aj pojednávania, ktoré sa konali dňa 26. 11. 2012 a dňa 22. 3. 2013.

Doterajšiu dĺžku konania tiež ovplyvnilo rozhodnutie o viacerých procesných návrhoch (návrh na vydanie predbežného opatrenia, čiastočné zastavenie konania), keď v týchto prípadoch bolo podané odvolanie a v druhom prípade aj dovolanie, teda spis musel byť opakovane predkladaný aj Krajskému súdu v Prešove a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, čo nesporne má vplyv na dĺžku konania.“

Ústavný súd zistil, že prehľad úkonov uvedený vo vyjadrení podpredsedu okresného súdu v zásade zodpovedá obsahu spisu sp. zn. 9 C 245/2008, a preto ho považoval za relevantný podklad pre svoje rozhodovanie.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 502/2014-13 z 10. septembra 2013 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd predsedu okresného súdu, aby prípadne doplnil vyjadrenie podpredsedu k sťažnosti sp. zn. Spr/255/2014 z 24. júla 2014 a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. 2ÚS/2014 doručenom ústavnému súdu 21. októbra 2014 oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a doplnil prehľad procesných úkonov:

„... dňa 23. 7. 2014 bol súdu doručený návrh na zmenu žaloby, ktorého obsahom bolo aj čiastočné späťvzatie žaloby. Uznesením zo dňa 21. 8. 2014 rozhodol súd o zmene petitu žaloby a zároveň vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrila či súhlasí s čiastočným späťvzatím žaloby. Právna zástupkyňa prevzala výzvu dňa 2. 9. 2014 a dňa 25. 9. 2014 doručila súdu vyjadrenie. Z dôvodu dočasného pridelenia zákonného sudcu JUDr. Mareka Kohúta na Krajský súd v Prešove bol dňom 1. 10. 2014 spis pridelený do nového súdneho oddelenia.

V celom rozsahu poukazujeme na písomné vyjadrenie zo dňa 24. 7. 2014 a navrhujeme sťažnosť zamietnuť.“

Dňa 28. októbra 2014 vyzval ústavný súd zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenia podpredsedu a predsedu okresného súdu sp. zn. Spr/255/2014 z 24. júla 2014 a sp. zn. 2ÚS/2014 z 15. októbra 2014 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 12. novembra 2014 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a ďalej v ňom okrem iného uviedla: *„Tzv. zbavovanie sa zodpovednosti okresného súdu z prieťahov v konaní na úkor sťažovateľky, je neprirodzené, pretože táto od prvého procesného úkonu /vyjadrenie k žalobe z 8. 1. 2009/ až po ostatný úkon z 19. 9. 2014, zotrvala na jednom a tom istom právnom stanovisku, že žalobný návrh ako chybný či nedôvodný treba na prvom a jedinom*

pojednávaniu zamietnuť /odmietnuť/, v dôsledku čoho táto žiadnym spôsobom nepredlžovala súdne konanie, ako sa to vo vyjadrení snaží navodiť /pod/predseda okresného súdu. Len na ilustráciu neúčast' na pojednávaní 21. 3. 2011 bola zapríčinená žalobcom, ktorý oznámil sťažovateľke, že na pojednávanie nepríde, tak načo mala prísť sťažovateľka? Dovoľok k pojednávaniu dňa 27. 2. 2012, že sťažovateľka prišla s omeškaním, nemal jednak žiaden zmysel a jednak konajúceho sudcu PZ sťažovateľky vždy žiadala určiť termín pojednávania okolo 11,00 hod., pretože prvý vlak z BA do- PP príde najskôr pred 10.00 hod, keď nemešká /v danom prípade meškal/. Podobne je to s vyjadrením, pre ktoré malo byť pojednávanie dňa 26. 11. 2012 odročené; stalo sa tak na žiadosť žalobcu, ktorý úmyselne a zrejme len zisťne predlžuje súdne konanie a súd mu pri tom asistuje, keď primeranými procesnými prostriedkami nezasiahne voči nemu, ale poskytuje mu čas na tzv. zmeny návrhov.“

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 245/2008 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná

povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. V súvislosti s posudzovaním zložitosti veci ústavný súd konštatuje, že predmetom namietaného konania je rozhodovanie o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Ústavný súd nepovažuje posudzovanú vec za právne zložitú, pretože takéto spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov. Zo skutkového hľadiska ústavný súd zastáva názor, že ide o vec, ktorú možno považovať za fakticky zložitejšiu z dôvodu potreby zabezpečiť pre rozhodovanie obsiahlu listinnú dokumentáciu, ktorej zadovážovanie, preskúmavanie a vyhodnocovanie objektívne pôsobilo na predĺženie namietaného konania. Ústavný súd ale zároveň konštatuje, že faktická zložitosť veci nemôže ospravedlniť skutočnosť, že vec ani po uplynutí šiestich rokov od podania návrhu nie je dosiaľ právoplatne skončená.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd konštatuje, že jej písomné vyjadrenia doručované okresnému súdu prostredníctvom jej právnej zástupkyne boli v dvoch prípadoch doručené po uplynutí sudcovskej lehoty a mali

za následok odročenie pojednávania, čo objektívne spôsobilo jeho predĺženie, a preto ústavný súd na túto skutočnosť prihliadal pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia. Neúčast sťažovateľky na pojednávaniach 21. marca 2011 a 23. apríla 2014 podľa názoru ústavného súdu výraznejším spôsobom neprispela k predĺženiu doterajšieho priebehu konania a nemá priamu príčinnú súvislosť so vzniknutými prieťahmi.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Zo súdneho spisu sp. zn. 9 C 245/2008 vyplýva, že doterajší postup okresného súdu v napadnutom konaní je v zásade plynulý, keďže v jeho doterajšom priebehu nedošlo k obdobiam nielen dlhodobej, ale ani krátkodobej neodôvodnenej nečinnosti. Podľa názoru ústavného súdu je však napadnuté konanie ako celok poznamenané neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou okresného súdu. Ústavný súd v súvislosti s týmto záverom poukazuje najmä na skutočnosť, že okresný súd v doterajšom priebehu napadnutého konania aj opakovane toleroval žalobcovi resp. jeho právnomu zástupcovi, nedostatočnú súčinnosť pri zabezpečovaní jednotlivých procesných úkonov (najmä nedodržiavanie sudcovských lehôt určených na predloženie návrhov či listinných dôkazov) a umožnil mu opakovane úpravy žaloby vrátane zmien petitu žaloby bez toho, aby využil procesné nástroje, ktoré má k dispozícii na zefektívnenie aktivity účastníkov konania na účely rozhodnutia vo veci samej v primeranej lehote.

Zohľadňujúc doterajšiu dĺžku namietaného konania (šesť rokov bez rozhodnutia vo veci samej), ústavný súd dospel k záveru, že v jeho doterajšom priebehu došlo k zbytočným prieťahom, ktoré boli spôsobené predovšetkým neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou okresného súdu. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené základné právo

sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 245/2008 konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € z dôvodu, že bude *«aspoň čiastočne kompenzovať tú bezmocnosť a beznádej, ktorú sťažovateľ doteraz prežíval s obavou o svoj majetok, ktorý je v „hre“»*.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Majúc na zreteli, že vec je skutkovo náročnejšia, vychádzajúc z doterajšej dĺžky namietaného konania a období, v ktorých došlo k neefektívnej činnosti okresného súdu, ústavný súd dospel k názoru, že priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € bude primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou. Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 € (za 3 úkony urobené v roku 2014).

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby vykonané (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti, odpoveď na výzvu ústavného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Za tri úkony vykonané v roku 2014 tak priznal po 134 €, t. j. spolu 402 €, režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 3 úkony vykonané v roku 2014 po 8,04 €, čo spolu po zvýšení o 20 % DPH (právna zástupkyňa sťažovateľky je platcom DPH, pozn.) predstavuje sumu 511,34 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2014